



Imre Kertész

# Kadersizlik

5. BASKI  
Çeviri: İLKNUR İGAN

♥ can  
modern



IMRE KÉRTESZ  
KADERSÍZLİK

Can x

*Kadersizlik*, Imre Kertész

Çeviri: İlknur İgan

*Sorstalanság*

© 1975, Imre Kertész

© 1999, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. ve Rowohlt Berlin Verlag GmbH, Berlin aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1999

5. basım: Temmuz 2020, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Düzeltili: Burçak Başpınar

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative ([www.lom.com.tr](http://www.lom.com.tr))

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-3425-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

[canyayinlari.com/9789750734250](http://canyayinlari.com/9789750734250)

[yayinevi@canyayinlari.com](mailto:yayinevi@canyayinlari.com)

Sertifika No: 43514

IMRE KÉRTESZ  
KADERSİZLİK

ROMAN

2002 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Çeviri

İlknur İgan

♥can

Imre Kertész'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

*Doğmayacak Çocuk İçin Dua*, 2001

*Fiyasko*, 2004

*Tasfiye*, 2006

*Polisiye Bir Öykü*, 2006

*Dosya K.*, 2010

İMRE KERTÉSZ, 1929 yılında Budapeşte'de doğdu. İlkgençliğinde Nazilerin Auschwitz ve Buchenwald toplama kamplarında tutulduktan sonra özgürlüğüne kavuştu. 1948'de *Világosság* gazetesine girdi. 1953'te serbest yazar olarak çalışmaya başladı. *Kadersizlik* üzerinde on yıl süren çalışması boyunca geçimini tiyatro oyunları ve müzikaller yazarak sağladı. Macaristan Devlet Yayınları kitabı basmayı reddetti, roman 1975'te küçük bir yayınevinden çıktı. Kertész çeşitli türlerde ürünler vermesinin yanı sıra Freud, Nietzsche, Canetti, Hofmannsthal ve Wittgenstein'i Macarcaya kazandırdı. Toplu eserleri 1995'te Brandenburg Ödülü'nü, çevirileri 1996'da Gundolf Ödülü'nü aldı. 2002 yılında da Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. 2004 yılında Goethe Madalyası'yla onurlandırılan, 2005'te ise Berlin Özgür Üniversitesi tarafından fahri doktor unvanına değer görülen Kertész, 2016'da hayatını kaybetti.

İLKNUR İGAN, 1959 yılında İstanbul'da doğdu. Avusturya Kız Lisesi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Uygulamalı Endüstri Sanatları Okulu, İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Köln Üniversitesi Germanistik Bölümü'nde öğrenim gördü. 1986-1991 arasında Köln'de, Almanya'nın Sesi Radyosu'nda yapımcı ve çevirmen olarak görev aldı. Anja Meulenbelt, Arno Gruen, Christa Wolf, Connie Palmen, Imre Kertész, Ingo Schulze, Peter Schneider, Tessa Korber, Alex Capus gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı.





# 1

Bugün okula gitmedim. Yani gittim ama sadece sınıf öğretmeninden izin istemek için. Babamın “ailevi nedenler”den ötürü bana izin vermesini rica etmek için yazdığı yazıyı götürdüm. Öğretmen bunların ne türden ailevi nedenler olduğunu sordu. Babamın çalışma hizmetine çağrıldığını söyledim, o zaman başka zorluk çıkartmadı.

Hemen yola çıktım ama eve değil, doğruca babamın dükkânına gittim. Babam beni orada bekleyeceklerini söylemişti. Bir de acele etmemi, belki bana ihtiyaçları olacağını eklemişti. Aslında bugün benim için okuldan izin istemesinin de nedeni buydu. Ya da neden, belki de “yuvasından koparılmadan” önce “bu son gününde beni yanında görmek” istemesiydi: Çünkü bunlar babamın sözleriydi, gerçi, evet, başka bir zamanda söylenmişlerdi. Eğer yanlış hatırlamıyorsam, sabah telefonda konuşurlarken bunları anneme söylemişti. Günlerden perşembeydi ve perşembeleriyle cumartesi öğle sonralarımın üzerinde aslında annem söz sahibiydi. Buna rağmen babam anneme, “Gyrka’yı bugün sana bırakmam mümkün değil,” diye haber vermiş ve nedenini de böyle açıklamıştı. Ya da belki de böyle değildi. Bu sabah, gece verilen bombardıman alarmları yüzünden çok yorgundum,

belki de doğru anımsamıyorum. Bunları söylediğinden eminim ama. Anneme değilse bile bir başkasına.

Sonra annemle de biraz konuştuk, ne hakkındaydı, şimdi anımsamıyorum. Sanırım annem bana biraz kızdı da çünkü babam yanımda olduğu için onunla biraz kaba konuşmak zorunda kaldım: Sonuçta bugün babama göre hareket etmek zorundaydım. Artık yola çıkmaya hazırlanırken üvey annem de benimle mahrem bir konuşma yaptı, koridorda, yalnızken. Bu kederli günümüzde “uygun bir davranış göstereceğimi umduğunu” söyledi. Buna ne karşılık vereceğimi bilemedim ve hiçbir şey söylemedim. Ama belki de suskunluğumu yanlış değerlendirdi çünkü hemen ardından bu uyarıyla beni kırmak istemediği, uyarının gereksizliğini kendisinin de bildiği anlamına gelen bir şeyler söyledi. Çünkü on beş yaşında büyük bir oğlan olarak karşılaştığımız kader darbesinin ağırlığını kendi başıma değerlendirebileceğimden kuşku duymuyordu, ifadesi böyleydi. Başımı salladım. Anladığıma göre daha fazlasına gerek de yoktu. Bir de elleriyle bana doğru belki de beni kucaklamak istediğinden korkmama neden olan bir hareket yaptı. Ama kucaklamadı, sadece uzun, sarsıntılı bir solukla içini çekti. Gözlerinin de nemi olduğunu gördüm. Hoş bir durum değildi. Artık kalmama gerek yoktu, gidebilirdim.

Okuldan dükkânımıza kadar yürüdüm. Berrak, ılık bir sabahı – ilkbahar daha yeni başlıyordu. Paltomun düğmelerini açmak istedim, ama sonra fikrimi değiştirdim: Karşıdan gelen hafif rüzgâr yakamı kaldırabilir ve sarı yıldızı örtebilirdi, bu talimatlara aykırıydı. Bazı konularda şimdiden daha dikkatli davranmak zorundaydım. Odun depomuz bu yakınlarda bir ara sokaktaydı. Dik bir merdivenle aşağıdaki loş ışığa ulaşılıyordu. Babam ve üvey annemle büroda karşılaştım: Merdivenin altındaki büro bir akvaryum gibi aydınlatılmış cam bir

kafese benziyordu. Diğer açık depomuzda muhasebeci ve yönetici olarak çalıştığı yıllardan beri tanıdığım Bay Süto da –bu arada depoyu bizden satın almıştı, en azından biz böyle söylüyorduk– yanlarındaydı. Bay Süto ırksal açıdan bütün beklenen özelliklere sahip olduğu için sarı yıldız takmıyordu. Bildiğim kadarıyla bütün bu olanlar aslında bizim mülkümüzle ilgilenebilmesi için ve bu arada gelirlerimizden tümüyle vazgeçmek zorunda kalmayalım diye yapılan ticari bir hileydi.

Onu bir şekilde eskisinden daha farklı selamlıyordum artık çünkü şimdi bir anlamda bizden daha üstün bir konumdaydı, babam ve üvey annem de ona karşı daha dikkatliyidiler. Buna karşın o sanki hiçbir şey olmamış gibi babama hâlâ “müdür bey”, üvey anneme de “sayın hanımefendi” diye hitap etmeye büyük önem veriyor ve elini öpmeyi de asla ihmal etmiyordu. Beni de alıştığımız şakacı ses tonuyla selamlıyordu. Sarı yıldızımı hiç fark etmez gibiydi. Sonra ben olduğum yerde, yani kapının yanında kaldım, onlar da konuşmalarına ben içeriye girdiğimde kestikleri yerden devam ettiler. Görünüşe bakılırsa konuyu bölmüştüm. Önce konuştuklarından hiçbir şey anlamadım. Hatta bir an için gözlerimi yumdum çünkü güneş ışığından sonra içeriye girmek gözlerimi karartmıştı. Bu arada babam bir şeyler söylüyordu, ben gözlerimi açtığımdaysa Bay Süto konuşmaktaydı. İnce bir bıyık bırakmıştı ve geniş, beyaz öndişlerinin arasında küçük bir boşluk vardı. Esmer, yuvarlak yüzünde dolaşan portakal rengi gün ışığı benekleri patlayan yaralara benziyordu. Bir sonraki cümleyi yine babam söylemişti, belli bir “mal”dan ve Bay Süto onu şimdiden yanına alırsa “daha iyi” olacağından söz ediyorlardı. Bay Süto buna karşı çıkmadı, bunun üzerine babam yazıhanenin çekmecesinden saman kâğıdına sarılmış ve iple bağlanmış küçük bir paket çıkarttı. Ancak o zaman söz konusu edilenin nasıl bir mal olduğuna

nu anladım; çünkü paketi görür görmez basık biçiminden anladım: İçindeki mücevher kutusuydu. Bu kutuda en değerli mücevherlerimiz ve buna benzer diğer şeyler bulunurdu. Evet, hatta kutuyu tanımayayım diye benim yüzümden özellikle “mal” diye söz ettiklerini düşündüm. Kutu hemen Bay Süto’nun evrak çantasında gözden kayboldu. Ama sonra aralarında küçük bir tartışma çıktı: Bay Süto dolmakalemini çıkartmıştı ve ısrarla babama “mal”ı aldığını belirten bir belge vermek istiyordu. Babamın “bunlar çocukça”, “Bizim aramızda böyle bir şeye gerek yok” demesine rağmen Bay Süto uzun zaman ısrar etti. Bana bunları duymak Bay Süto’nun hoşuna gidiyormuş gibi geldi. Sonra da şunları söyledi: “Bana güvendiğinizi biliyorum müdür bey ama pratik hayatta her şeyin bir kuralı vardır.” Hatta üvey annemden yardım istedi: “Öyle değil mi, hanımefendi?” Ama üvey annemin dudaklarında sadece yorgun bir gülümseme vardı ve bu durumun gereğince halledilmesini tümüyle beylere bırakmak isteğine benzer bir şeyler söyledi.

Bay Süto sonunda dolmakalemini ortadan kaldırmasına rağmen bütün bu olanlar bana yine de tatsız geldi, ama sonra depoyla ilgili sorunlar hakkında çeşitli şeyler konuşmaya başladılar: Depoda bulunan odunlar ne yapılacaktı? Anladığıma göre babam resmî kurumlar “işyerine muhtemelen el koymadan” hızlı hareket etmekten yanaydı ve Bay Süto’dan bu konularda üvey anneme deneyimi ve bilgisiyle destek olmasını rica etti. Bay Süto hemen üvey anneme dönerek açıklamada bulundu: “Elbette, bunu söylemeye bile gerek yok hanımefendi. Hesaplar yüzünden zaten sürekli temas halinde kalacağız.” Sanırım artık ona devredilmiş olan işyerimizden söz ediyordu. Sonra nihayet vedalaşma başladı. Kederli bir yüz ifadesiyle uzun uzun babamın elini sıktı. “Böyle bir anda çok konuşmanın yerinde olmadığını,” düşünüyordu ve

bu yüzden babama söylemek istediği tek bir veda cümlesi vardı: “Yakında görüşmek üzere müdür bey.” Babam hafif, eğri bir gülümsemeyle cevap verdi: “Öyle olacağını umalım Bay Süto.” Aynı anda üvey annem çantasını açtı, bir mendil çıkartarak doğruca gözlerine götürdü. Gırtlığında tuhaf bir tıkanma vardı. Herkes suskunlaştı ve birden ben de bir şeyler yapmam gerektiği duygusuna kapıldığım için durum sıkıntılı bir hal aldı. Ama her şey birdenbire olmuştu ve yapabileceğim makul bir şey gelmedi aklıma. Gördüğüm kadarıyla durum Bay Süto için de sıkıntı vericiydi: “Ama hanımefendi,” dedi, “bunu yapmanıza gerek yok, gerçekten yok.” Biraz korkmuş gibiydi. Öne doğru eğildi ve âdeti olduğu üzere üvey annemin elini öpmek için dudaklarını eline değirdi. Sonra hemen kapıya yöneldi; neredeyse kenara çekilecek zaman bile bulamayacaktım. Hatta benimle vedalaşmayı dahi unuttu. Dışarı çıktıktan sonra uzun süre ahşap merdivenlerdeki ağır adımlarının sesini duyduk.

Bir süre sustuktan sonra babam konuştu: “Eh, pekâlâ, bir bu kadar hafiflemiş olduk.” Bunun üzerine üvey annem hâlâ buğulu olan sesiyle babama söz konusu belgeyi Bay Süto’dan her şeye rağmen alsaydı daha iyi olup olmayacağını sordu. Ama babam bu tür belgelerin hiçbir “pratik değeri” olmaması bir yana böyle bir şeyi saklamamanın mücevher kutusunu saklamaktan daha tehlikeli olacağını söyledi. Ve üvey anneme şimdi “her şeyimizi aynı karta oynamamız” gerektiğini anlattı, yani şu anda zaten başka bir çözümümüz olmadığını göz önüne alarak Bay Süto’ya tam bir güven göstermeliydik. Üvey annem bunun üzerine artık bir şey söylemedi, ama sonra babamın büyük ihtimalle haklı olduğunu ancak yine de elinde bir “belge” olsa kendisini daha güvende hissedeceğini anladı. Bununla birlikte yeterli bir açıklama getirecek durumda değildi. Bunun üzerine babam acele etmesi için onu

uyardı: İş onları bekliyordu, söylediği gibi zaman dar olduğundan artık başlamaları gerekiyordu. Üvey annemin kendisi yokken de işlerle başa çıkabilmesi ve o çalışma kampındayken işyerinin körelmemesi için defterleri üvey anneme devretmek istiyordu. Bu arada benimle de üstünkörü birkaç laf etti.

Bana okulda zorluk çıkartmadan izin verip vermediklerini ve benzeri şeyler sordu. Sonunda oturmamı ve üvey annemle kendisi hesaplarla ilgili her şeyi halledene kadar sakın sakın beklememi söyledi.

Ancak bu çok uzun sürdü. Bir süre sabırla dayanmaya çalıştım ve babamı, daha doğrusu yarın bizden ayrılacağı ve onu muhtemelen uzun süre görmeyeceğimi düşünmeye çalıştım; fakat bir süre sonra bu düşünceden yoruldum ve babam için yapacağım başka bir şey olmadığı için de sıkılmaya başladım. Oturup durmak da çok yorucuydu ve böylece ben de sırf değişiklik olsun diye kalkıp musluktan su içtim. Bir şey demediler. Daha sonra bir kere de aşağıya, küçük işimi halletmek için odunların arasına gittim. Geri döndüğümde paslı, ezik lavaboda ellerimi yıkadım, sonra okul çantamdan teneffüste yiyeceğim ekmeği çıkartarak yedim ve sonunda tekrar musluktan su içtim. Bir şey demediler. Tekrar yerime oturdum. Sonra çok uzun bir süre daha korkunç sıkıldım.

Yukarıya, sokağa çıktığımızda öğlen olmuştu. Yine gözlerim kamaştı, bu kez de aydınlıktan. Babam uzun süre –neredeyse kasten olduğu duygusuna kapıldım– her iki demir kilitle uğraştı. Sonra artık bir daha kullanmayacağı için anahtarı üvey anneme verdi. Bunu kendisi söylediği için biliyorum. Üvey annem çantasını açtı. Yine mendil çıkartmak için olduğundan korktum hemen. Ama sadece anahtarı yerleştirdi. Aceleyle yola koyulduk. Önce eve gittiğimizi düşündüm; ama hayır, önce alışveriş yapmaya gittik. Üvey annem babamın çalışma kampında

ihtiyaç duyacağı şeylerin ayrıntılı bir listesini çıkartmıştı. Bir kısmını kendisi dünden halletmişti. Geri kalanını şimdi almamız gerekiyordu. Böyle, onlarla birlikte yürümek bir şekilde huzursuzluk vericiydi, üç kişi ve üçünde de sarı yıldız. Yalnız olduğumda durum beni huzursuz etmekten çok eğlendiriyor. Onlarla birlikteyken neredeyse tatsız bir duygu içinde oluyorum. Niçin, açıklayamıyorum. Daha sonraları buna pek fazla dikkat etmedim. Bütün dükkânlar insan doluydu, bir tanesi hariç: sırt çantasını aldığımız dükkân. Burada müşteri olarak sadece biz vardık. Kolalı keten kumaşların keskin kokusu havaya iyice sinmişti. Giysisinin kollarını temiz tutmak için kolluklar takmış, takma dişleri parıldayan, solgun, yaşlı bir adam olan dükkân sahibi ve şişman karısı bize çok sıcak davrandılar. Çeşitli türden malları masanın üzerine, önümüze yığdılar. Dükkân sahibinin yaşlı kadına “küçüğüm” diye hitap ettiğini ve her şeyi koşturup kadının getirmek zorunda kaldığını gözledim. Ayrıca bu dükkânı biliyordum, evimizden çok uzak değildi. Ama içine hiç girmemişim. Aslında burası başka şeyler de satan bir spor mağazasıydı. Yeni olarak da kendi üretimleri olan sarı yıldızlardan satmaya başlamışlardı. Çünkü şimdi doğal olarak, büyük bir sarı kumaş sıkıntısı çekiliyordu. (Bizim ihtiyacımız kadarını üvey annem zamanında edinmişti.) Eğer doğru görebildiysem, dükkân sahiplerinin getirdiği yenilik, kumaşın bir şekilde karton üzerine yapıştırılmış olmasıydı. Böyle daha hoş görünüyordu elbette, evet, sonra yıldızların üçgenleri de evde yapılanlar gibi gülünç bir şekilde kesilmemişti. Ürünlerinin kendi göğüslerinde de parıldadığını fark ettim. Ve sanki bunları sadece müşterileri özendirmek için taşıyor gibiydiler.

Ama yaşlı kadın elinde mallarıyla gelmişti bile. Dükkân sahibi bir soru sormasına izin vermemizi rica etmişti, acaba alışverişi çalışma kampını düşünerek mi yapıyor-

duk? Evet, diyen üvey annem oldu. Yaşlı adam kederle başını salladı. Hatta üzerinde kahverengi lekeler belirmiş yaşlı ellerini havaya kaldırarak bir çaresizlik ifadesiyle tekrar tezgâhın üzerine bıraktı. Sonra üvey annem bir sırt çantasına ihtiyacımız olduğunu belirtti ve ellerinde bulunup bulunmadığını sordu. İhtiyar önce tereddüt etti, sonra konuştu: “Sizin için var efendim.” Ve karısından istedi: “Küçüğüm, beyefendi için depodan bir tane getirsene!” Sırt çantası istediğimiz gibiydi. Ama dükkân sahibi karısını birkaç şey daha getirmesi için tekrar depoya gönderdi, bunların –kanısınca– gittiği yerde mutlaka babamın yanında olması gerekiyordu. Bizimle genelde çok ölçülü ve anlayışlı konuşuyor ve “çalışma hizmeti” kavramından mümkün olduğunca kaçınmaya çalışıyordu. Bize çeşitli işe yarar şeyler gösterdi; kilitlenebilir, hava geçirmez bir tane çinko kap, dört tane iş gören bir çakı, askılı bir çanta ve “benzer koşullarda” kendisinden sık sık istenen başka şeyler. Üvey annem babam için çakıyı da aldı. Benim de hoşuma gitti. Alınan bütün şeyler toplandığında dükkân sahibi karısına buyurdu: “Hesabı çıkar!” Bunun üzerine yaşlı kadın siyah bir giysiye bürünmüş yumuşak bedenini büyük zahmetler çekerek yastıkla kaplanmış iskemleyle kasa arasından geçirdi. Dükkân sahibi bizi kapıya kadar da geçirdi. Orada, “bir başka sefer tekrar aynı şerefe sahip olmak” umudunda olduğunu söyledi ve samimi bir tavırla babama doğru eğilerek yavaşça ilave etti: “Sayın beyefendiyle ikimizin bildiği gibi.”

Artık her şeye rağmen nihayet eve doğru yola çıkmıştık. Tramvay durağının da bulunduğu meydanın yakınında büyük bir apartmanda oturuyoruz. Üvey annemin aklına ekmek tاینını kullanmayı unutmış olduğu geldiğinde, oturduğumuz kata çıkmıştık. Ben geri dönüp fırına gitmek zorundaydım. Dükkâna ancak bir süre kuyrukta bekledikten sonra girebildim. İnce, sarışın, iri



göğüslü fırıncı kadının yanına varmak zorundaydım: O payımıza düşen miktarı ekmekten kesti, sonra ilerleyip fırıncıya tartması için ekmeği verdim. Selamıma karşılık vermedi, zaten onun Yahudilerden hoşlanmadığını çevrede herkes biliyordu. Bu nedenle ekmeğimi de biraz eksik verdi. Bu şekilde her tayından birazının kendisine kaldığını daha önceden de duymuştum. Ve bir şekilde, öfkeli bakışları ve becerikli el hareketi sayesinde onun düşünce tarzındaki mantığı anladım, yani gerçekten Yahudilerden hoşlanmasının niçin mümkün olmadığını: Aksi takdirde onları dolandırdığı gibi tatsız bir duyguya kapılacaktı. Oysa böylece görüşlerine uygun davranmış oluyordu ve davranışını yönlendiren de görüşünün tutarlılığı oluyordu, fakat bence başka bir görüşe sahip olması da mümkündü elbette.

Karnım iyice acıktığı için fırından eve dönmek için acele ettim ve yolda sadece Annamaria ile birkaç laf etmek için durdum. Ben merdivenlerden çıkmak üzereyken o hoplaya zıplaya aşağıya iniyordu. Üst katımızda oturan Steiner'lerde kalıyordu. Steiner'lerle her zaman ihtiyar Fleischmann'larda görüşürdük, son zamanlarda her akşam. Eskiden komşularımıza özel bir ilgi göstermezdik, ama şimdi aynı cinsten olduğumuz anlaşılmıştı ve bu da akşamları ortak görüşlere ilişkin küçük bir düşünce alışverişini gerekli kılıyordu. Bu arada Annamaria ile ben başka şeylerden de konuşuyorduk ve böylece Steiner'lerin aslında onun sadece amcası ve halası olduğunu öğrendim: Annesi ve babası ayrı yaşıyorlardı ve o zamana kadar Annamaria hakkında bir görüş birliğine varamadıkları için her ikisinin de yanında kalmayacağına, burada yaşamasının daha iyi olacağına karar vermişlerdi. Aynı nedenle önce bir yatılı okulda kalmış; ayrıca, ben de eskiden yatılı okuldaydım. O da aşağı yukarı on dört yaşında. Uzun bir boynu var. Sarı yıldızının hemen

altında göğüsleri yuvarlaklaşmaya başlıyor. Onun da hemen fırına gitmesi gerekiyordu. Öğleden sonra kendisi ve iki kız kardeşle birlikte dört kişilik Rommé oyununa katılmak isteyip istemediğini bilmek istiyordu. Kız kardeşler bir kat üstte oturuyorlardı. Annamaria onlarla arkadaşta, oysa ben pek iyi tanıımıyordum, sadece koridor-da ve sığınakta görüyordum onları. Küçüğü ancak on bir ya da on iki yaşında gösteriyordu. Annamaria'dan öğrendiğim kadarıyla büyüğü kendisiyle aynı yaşta-ydı. Bazen, odamızın avluya bakan tarafındaysam onu karşı taraftaki koridorda evden ayrılırken ya da eve dönerken görüyordum. Birkaç kez onunla giriş kapısında da karşılaştım. Kendi kendime, onu biraz daha yakından tanıyabileceğimi düşünerek oyuna katılmayı kabul ettim. Ama aynı anda aklıma babam geldi ve kıza, bugün değil, dedim; çünkü babam hizmete çağrıldı. O zaman o da babamla ilgili durumu daha önce evde amcasından öğrenmiş olduğunu hemen hatırladı. İğneleyici bir şekilde, "Elbette!" dedi. Bir süre sustuk. Sonra sordu: "Ya yarın?" Ama ben ona, "Ertesi gün olmasını tercih ederim," dedim. Ve hemen ardından ilave ettim: "Belki."

Eve döndüğümde babamı ve üvey annemi masanın başında buldum. Üvey annem bir yandan benim tabağım-la ilgilenirken aç olup olmadığını sordu. "Dehşetli," dedim, öylesine birden, gerçekten de durum bu olduğu için herhangi bir şey düşünmeden. O da benim tabağımı tepeleme doldurdu, kendi tabağınaysa neredeyse hiçbir şey almadı. Ama bunu fark eden ben değil babam oldu ve niçin öyle yaptığını sordu. Üvey annem, şu anda midem fazla bir şey kaldıracak durumda değil, gibisinden bir şeyler söyledi ve ben hatamı hemen anladım. Babam onun bu tutumunu hoş karşılamadı. Onun gücüne ve istikrarına en fazla ihtiyaç duyulan şöyle bir anda güçten düşmesi gerektiğini söyledi. Üvey annem cevap vermedi,



2002 Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi Imre Kertész'in başyapıtı sayılan *Kadersizlik*, bir anlamda yazarının yaşamöyküsüne yaslanan bir roman. İkinci Dünya Savaşı sırasında gönderildiği toplama kampından sağ çıkmayı başaran Kertész, yaşadıklarını yazma ihtiyacı duydu ve 1960'lı yılların başında yazmaya koyulduğu *Kadersizlik* üzerinde tam on iki yıl çalıştı; 1973'te tamamlayıp yayımlatmak istediğinde, yapıtı, soykırım kurbanlarıyla alay edildiği gerekçesiyle geri çevrildi. 1975'te yayımlanma olanağına kavuşunca da suskunlukla karşılandı.

*Kadersizlik*'i, aynı konuyu, toplama kamplarındaki soykırımı işleyen öteki kitaplardan farklı kılan neydi? Yazarın, anlattıklarına duygularını katmadan, okuru, gerçeklerin karşısında duyduğu çıplak dehşet duygusuyla baş başa bırakması mı? Okura, açıklamalarda bulunmaya kalkışmadan, kara mizahı en üst boyutunda sunan, anlatılanla anlatan arasındaki o ironik mesafe mi? Yoksa bütün bunların on dört yaşındaki bir genç insanın ağzından anlatılması mı? Hangisi olursa olsun, *Kadersizlik*, insanın acılar ve acımasızlık karşısındaki yalnızlığı, çaresizliğini olağanüstü etkileyici ama dolaylı bir dille vermekte.

#belgeselroman #toplamakampı #ikincidünyasavaşı #ötekilik  
#yahudilik

